

1. Inleiding

De bestuurscommissie Veiligheid heeft in juni 2018 opdracht gegeven een kader te ontwikkelen voor het bepalen, realiseren en borgen van adequate bluswatervoorziening binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân. Een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van diverse gemeenten, natuurbeheerders, LTO, Vitens, Wetterskip Fryslân en Brandweer Fryslân, heeft zich over dit vraagstuk gebogen en heeft het rapport Fjoer en Wetter opgeleverd. In de bestuurscommissie van juni 2019 is het rapport vastgesteld.

In dit rapport is ingegaan op:

- Zorg- en verantwoordelijkheidsverdeling rond bluswatervoorziening;
- Kaders/normen voor de noodzakelijke voorzieningen;
- Beoordeling van de bestaande situatie;
- Hoofdpijnen van het actieprogramma dat zich richt op borging en optimalisering.

Het rapport is opgesteld vanuit gedeelde zorg en verantwoordelijkheid van de betrokken partners bij bluswatervoorziening.

Over de bestaande situatie is de conclusie dat Fryslân over een robuust netwerk van bluswatervoorzieningen beschikt (brandkranen, bruikbaar open water en – beperkt – waterwagens). Het is zaak dit robuuste netwerk in stand te houden en te optimaliseren voor die plekken waar de voorzieningen niet het gewenste peil hebben. Daarbij is bestuurlijk vastgesteld dat gezien de karakteristieken van het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân volledige risicoafdekking niet haalbaar is. Dit vraagt naast optimalisering een stevige inzet op het voorkomen en beperken van brand (voorlichting en bewustwording) en het stimuleren van eigen verantwoordelijkheid binnen de samenleving. Om hier vervolg aan te geven zijn de kaders voor een aanpak (proces en inhoud) vertaald naar concrete acties in een actieprogramma.

Drie sporen

Het actieprogramma omvat drie sporen van maatregelen om de bluswatervoorziening te optimaliseren en restrisico's terug te dringen:

1. Generieke maatregelen gericht de borging van bestaande voorzieningen;
2. Categorie-gebonden maatregelen met in het bijzonder aandacht voor natuur, agrarische bebouwing en industrie/bedrijventerreinen;
3. Repressieve maatregelen.

Met deze rapportage wordt het actieprogramma, zoals omschreven in het rapport Fjoer en Wetter, afgerond door per spoor aan te geven hoe de doelstelling is behaald. Deze afrondingsrapportage sluit daarmee aan op de voortgangsrapportage die in juni 2021 is gedeeld met de bestuurscommissie Veiligheid.

2. Algemene voortgang

Ten opzichte van de voorgaande rapportage van juni 2021 zijn er diverse stappen gezet en resultaten behaald. Belangrijkste voorbeelden hiervan zijn de oplevering van de GEO-omgeving Veiligheidsregio Fryslân en het borgen van gespreksonderwerpen in reguliere overlegstructuren.

GEO-omgeving Veiligheidsregio Fryslân

Veiligheidsregio Fryslân heeft een GEO-omgeving opgezet en medewerkers opgeleid om hier mee te kunnen werken. Deze omgeving wordt gebruikt voor digitale bereikbaarheidskaarten, maar heeft ook een laag dat bluswatervoorzieningen toont en in dat kader andere mogelijkheden biedt. Vanaf november 2021 is de GEO-omgeving in gebruik genomen.

De GEO-omgeving is gevuld met data en wordt continu bijgehouden. De omgeving is gedeeld met de gemeenten, zij kunnen de beschikbare data raadplegen. Daarmee is de GEO-omgeving operationeel. Gesprekken tussen Brandweer en gemeente hieromtrent vinden frequent plaats. In enkele gevallen moeten deze nog plaatsvinden.

3. Uitvoering en voortgang per spoor

De uitvoering van de sporen heeft tot concrete resultaten geleid en deze zijn geborgd in processen en onder verantwoordelijkheid van de verschillende partners. Een belangrijk uitgangspunt is steeds geweest om in de uitvoering van de sporen aan te sluiten bij de primaire verantwoordelijkheid van de partners.

Van een aantal actiepunten is Brandweer Fryslân de eigenaar en heeft zij het initiatief genomen in het ontwikkelen van de resultaten. Wanneer een andere partij de eigenaar is, neemt Brandweer Fryslân enkel initiatief in het onder de aandacht brengen van de punten bij de eigenaren via gesprekken met betrokkenen en accounthouders, bijvoorbeeld door een procesvoorstel te doen.

Doelstelling spoor 1 Generiek en behaald resultaat

De doelstelling van dit spoor is: bluswatervoorziening in basis goed regelen. De focus ligt op goede borging van bestaande bluswatervoorzieningen, een effectieve samenwerking tussen actoren en het borgen van goede bluswatervoorziening in de toekomst. De mogelijke verbeteringen hebben een generiek karakter en gelden voor het gehele verzorgingsgebied.

Het eerste spoor uit het actieprogramma is de generieke aanpak. Ten behoeve hiervan is eerder de Handreiking Generieke Maatregelen opgeleverd. De handreiking spitst zich enerzijds toe op het beheer en onderhoud van de huidige bluswatervoorzieningen en gaat anderzijds over RO-processen en -vergunningen ten aanzien van bluswatervoorziening. Het zijn maatregelen met een generiek karakter, die gelden voor het hele verzorgingsgebied. Deze maatregelen zijn een advies aan de gemeenten die de uiteindelijke verantwoordelijk dragen voor bluswater. De maatregelen zijn toekomstbestendig, en sluiten als zodanig aan bij de Omgevingswet.

Er is een interactieve GEO-laag gerealiseerd die door de verschillende partners, die annex zijn met de bluswaterwinning, kan worden bewerkt of geraadpleegd. De waterwinning is daarmee geborgd in de periodieke overleggen tussen gemeente, Brandweer en partners. De geografische overleggen vinden plaats bij alle gemeenten in Fryslân.

Doelstelling spoor 2 en behaald resultaat

De doelstelling van dit spoor is: verbeteren veiligheid voor de categorieën waar de hoogste risico's zijn geconstateerd.

- ➔ Voorbeelden zijn: natuurgebieden, industrie- en bedrijventerreinen, woningen in buitengebied, oude gebouwen, agrarische bedrijven en gezondheidszorggebouwen.

In dit tweede spoor is gewerkt aan het inzichtelijk maken van alle bluswatervoorzieningen in Fryslân; per gebied of object is inzichtelijk gemaakt hoe de situatie is qua waterwinning. Deze gegevens zijn verwerkt in een GEO-kaart en aan deze kaart worden de normen voor benodigd bluswater toegevoegd. Tezamen ontstaat dan een kaart met zogeheten "witte vlekken" waarmee de risico's in

beschikbaar bluswater inzichtelijk zijn. Deze informatie is het vertrekpunt bij gesprekken met de gemeente en grondeigenaren over het risico als niet wordt voldaan aan het minimaal niveau van beschikbaar bluswater. Afhankelijk van het risico kunnen er preventieve maatregelen worden getroffen en of fysieke maatregelen en of via voorlichting. Bovendien worden de categorische maatregelen tevens meegenomen in de periodieke overleggen tussen Brandweer en gemeente. Het beheer en actueel houden van deze data wordt geborgd binnen de Brandweer.

Voor de categorie “natuur” wordt op dit moment de laatste hand gelegd aan het beleidsplan “Natuurbrandbeheersing. Dit betreft een integraal beleidsplan over beheersing en bestrijding van natuurbranden waarbij het uitgangspunt is om het been bij te trekken qua natuurbrand beheersing en bestrijding. Mede door het snel veranderende klimaat. Hierin staan de minimale wettelijke eisen qua waterinning voor natuurgebieden (bron landelijke netwerk NBB). Daarnaast wordt er een convenant met een bestuurlijke intentieverklaring Natuur Brandbestrijding (NBB) opgesteld. Deze twee documenten geven duidelijkheid in de gehele veiligheidsketen voor natuurbranden. Het convenant wordt ondertekend door de gemeenten met een RIN gebied, provincie Fryslân, natuurbeheerders en de brandweer Fryslân.

Doelstelling spoor 3 en behaald resultaat

De doelstelling van dit spoor is: borgen en waar mogelijk optimaliseren van het kwaliteitsniveau wat betreft bluswatervoorziening om zo risico's terug te dringen. De insteek is nadrukkelijk risicogericht en richt zich op de invloedssfeer van de brandweer.

In dit spoor zijn de maatregelen benoemd die zich richten op de brandweer zelf. Bijvoorbeeld hoe het materieel verdeeld zal worden over de risicogebieden. Hiervoor is -net als in spoor 2- de kaart met “witte vlekken” de basis, zodat de juiste verdeling kan worden gemaakt. Meer concreet is er onderzoek verricht naar de spreiding van de motorspuitaanhangers (MSA's) ten opzichte van de “witte vlekken”. Op basis van dat onderzoek is een advies uitgebracht aan het managementteam van de Brandweer.

4. Aanbevelingen

Sinds het vaststellen van het rapport Fjoer en Wetter in 2019 is een aantal ontwikkelingen geconstateerd die mogelijk effect hebben op de beschikbaarheid van bluswater in de toekomst. Brandweer Fryslân zet zich in om tezamen met strategische partners op het gebied van bluswater verkennende gesprekken op te starten en zo een breed gedeelde visie te ontwikkelen op bluswater in de toekomst. Dit wordt vanuit de lijnorganisatie van Brandweer Fryslân geïnitieerd.

Daarmee is het raadzaam de projectorganisatie op dit moment decharge te verlenen.